درس دوازدهم: جنگ تحمیلی و دفاع مقدس

شروع جنگ تحمیلی

❖ تاریخچه روابط ایران و عراق: (دی‌ماه ۹۹ -دی‌ماه ۱۴۰۱- خرداد ۱۴۰۲- شهریور ۱۴۰۲- خرداد ۱۴۰۳)

کشور کنونی عراق پس از جنگ جهانی اول و تجزیه امپراتوری عثمانی، تحت قیمومیت انگلستان شکل گرفت. با تأسیس این کشور، اختلافات مرزی با ایران، که از دوران عثمانی به وجود آمده بود، ادامه یافت و منجر به امضای قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر شد.

❖ مهم ترین علت امضای قرارداد الجزایر بین ایران و عراق در سال ۱۳۵۴ش(۱۹۷۵ م: (دی ۹۹ - خرداد۱۴۰۰ - شهریور ۱۴۰۰ -دی‌ماه ۱۴۰۱ - دیماه ۱۴۰۳)

برای پایان دادن به اختلافات مرزی و رفع مناقشه بر سر اروند رود

❖ علت تشویق صدام از حمله به ایران:

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، دشمنان خارجی و در رأس آن‌ها آمریکا که نتوانسته بودند مانع استقرار و استحکام نظام جمهوری اسلامی شوند، صدام را به مقابله نظامی با ایران تشویق کردند.

❖ جنگ تحمیلی: (خرداد ۹۸)

هجوم ارتش بعثی عراق به ایران یا جنگ هشت ساله ایران و عراق را جنگ تحمیلی گویند.

❖ انگیزه و اهداف صدام از تحمیل جنگ بر ایران: (دی ۹۸ - دی‌ماه ۹۹ - خرداد ۱۴۰۱ دیماه ۱۴۰۲ – دیماه ۱۴۰۳- شهریور ۱۴۰۴)

۱- حاکمیت بر آبراه مهم اروندرود، دسترسی و تسلط بر خلیج‌فارس و جدایی جزایر سه‌گانه ابوموسی، تنب کوچک و بزرگ و استان خوزستان از ایران؛

۲ - تضعیف و نابودی انقلاب اسلامی و جلوگیری از انتشار افکار انقلابی در میان مردم عراق و مسلمانان سایر کشورها؛

۳- رسیدن به رهبری جهان عرب و ایفای نقش ژاندارمی در منطقه.

وضعیت نیروهای نظامی ایران در ابتدای جنگ

❖ وضعیت نیروهای نظامی ایران در ابتدای جنگ تحمیلی: (خرداد ۹۸- دی ۹۸ - شهریور ۱۴۰۲)

-کشور ما دوران حساس و دشوار پس از پیروزی انقلاب اسلامی و سقوط حکومت شاهنشاهی را می‌گذراند.

- عدم آمادگی کامل ارتش و ژاندارمری به دلیل تصفیه یا فرار فرماندهان و بسیاری از افسران برای رویا روی با جنگی بزرگ

- گرفتاری نیروی جوان و تازه تاسیس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با ضد انقلاب و آشوب‌های داخلی با وجود محدودیت های تشکیلاتی، تجهیزاتی و تدارکاتی

- نیروی مردمی بسیج نیز در حال شکل گیری بود

❖ تصور صدام از حمله به ایران:

صدام با این توهّم که نیروهای مسلح ایران آمادگی و توان مقابله با ارتش او را ندارند، تصور می‌کرد که در مدت کوتاهی به هدف‌های خود می‌رسد

مجامع بین‌المللی و جنگ تحمیلی

❖ واکنش شورای امنیت به جنگ تحمیلی: (خرداد ۱۴۰۳)

مجامع بین‌المللی و در رأس آن شورای امنیت در برابر یورش عراق به‌صورت قاطع و مؤثر به وظایف رسمی و قانونی خود عمل نکرد. این شورا چند روز پس از شروع جنگ تحمیلی با صدور قطعنامه‌ای، بدون محکوم کردن تجاوز نیروهای بعثی به خاک ایران و اینکه از دولت متجاوز بخواهد که از مناطق اشغالی عقب‌نشینی نماید، تنها دو کشور را به خودداری از ادامه جنگ و تلاش برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات فراخواند.

❖ حامیان صدام در جنگ تحمیلی: (دیماه ۱۴۰۲)

۱- قدرت‌های بزرگ مانند آمریکا، شوروی، فرانسه، آلمان و انگلستان، علاوه بردادن انواع سلاح‌های پیشرفته و حتی تسلیحات شیمیایی حامی عراق ازنظر سیاسی . ۲- برخی از کشورهای منطقه خلیج‌فارس ۳- حمایت کشورهای به ظاهر بی‌طرف از عراق .

نمونه سوال مقایسه‌ای امتحان نهایی

❖ مقایسه: واکنش شورای امنیت سازمان ملل در شروع و پایان جنگ ایران و عراق: (دی‌ماه ۹۹)

شورای امنیت پس از شروع جنگ تحمیلی با صدور قطعنامه ای بدون آنکه تجاوز عراق به خاک ایران را محکوم کند و از دولت متجاوز بخواهد که از مناطق اشغالی عقب نشینی نماید، تنها دو کشور را به خودداری از ادامهٔ جنگ و تلاش برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات فراخواند. (اشاره به مفهوم راهنمای تصحیح «یا» سیاست منفعلانه شورای امنیت سازمان ملل نمره کامل داده شود)

@DaneshSad

اما در پایان جنگ سازمان ملل متحد رسماً رژیم بعثی عراق را به عنوان متجاوز و آغازکنندهٔ جنگ معرفی کرد.

دفاع مقدس ملت ایران

❖ اقدام امام برای خنثی کردن جنگ روانی:

حضرت امام برای خنثی کردن جنگ روانی ناشی از حملات نظامی ارتش بعثی، صدام را دزدی خواندند که آمده و چند سنگ انداخته است، و مردم را به آرامش و آمادگی برای دفاع فراخواندند.

❖ فرمانده نیروهای ستاد جنگ‌های نامنظم در جنگ تحمیلی: (دی‌ماه ۹۹ – خرداد ۱۴۰۳)

شهید مصطفی چمران

❖ عملیات مروارید: (دیماه ۹۹ – خرداد ۱۴۰۰- شهریور ۱۴۰۲- خرداد ۱۴۰۳- خرداد ۱۴۰۴)

دریادلان نیروی دریایی ارتش نیز در نخستین ماه‌های جنگ، با پشتیبانی نیروی هوایی در عملیاتی موسوم به«مروارید» با رشادت تمام، اسکله‌های عراق را منهدم و نیروی دریایی صدام را نابود کردند.

آزادسازی مناطق اشغالی

❖ آزادسازی مناطق اشغال شده: (شهریور ۱۴۰۲)

ابتدا به‌فرمان امام محاصره آبادان شکسته شد سپس در دو عملیات فتح‌المبین و بیت‌المقدس بودند، صدها کیلومترمربع از خاک ایران را از اشغال ارتش بعثی آزاد کردند.

❖ آزادسازی خرمشهر: (دی ۹۹ - خرداد ۱۴۰۲- دی‌ماه ۱۴۰۱- شهریور ۱۴۰۳)

اوج حماسه دفاع مقدس ملت ایران در جنگ در عملیات بیت‌المقدس (سوم خرداد ۱۳۶۱) و با آزادی خونین‌شهر(خرمشهر) از اسارت دشمن بعثی رقم خورد.

❖ فتح خرمشهر توسط رزمندگان اسلام جنگ تحمیلی را وارد مرحلهٔ تازه‌ای کرد: (دیماه ۱۴۰۰)

از یک سوموفقیت های نظامی رزمندگان ایرانی ادامه یافت و از سوی دیگر، حامیان خارجی صدام برای جلوگیری از سقوط او، انواع تجهیزات نظامی پیشرفته و سلاح های میکروبی و شیمیایی را در اختیار وی گذاشتند.

کلید واژه: موفقیت رزمندگان- حمایت از صدام-کمک های تسلیحاتی - تجهیزات نظانی و سلاح شیمیایی

❖ حامیان خارجی صدام برای جلوگیری از سقوط ایشان تجهیزات نظامی را در اختیارش گذاشتند: : (دیماه ۱۴۰۲)

هواپیماهای جنگی، موشک‌های دوربرد و سلاح‌های میکروبی و شیمیایی

اقدام صدام پس از مطرح کردن شروط ایران برای پایان جنگ:

بمباران و موشک‌باران شهرها و استفاده از بمب‌های شیمیایی

❖ شهرها و روستاهایی که در طول جنگ تحمیلی مورد حملات شیمیایی رژیم بعثی عراق قرار گرفتند: (خرداد ۱۴۰۲)

شهر سردشت در استان آذربایجان غربی، روستای زرده از توابع شهرستان دالاهو در استان کرمانشاه و شهر حلبچه در کردستان عراق.

رهبری امام خمینی در دفاع مقدس

❖ اقدامات و رهبری‌های امام در دوران جنگ:

۱- امام اعلام کرد که ما هدف تعدی به کشورهای دیگر را نداریم اما اگر کشوری تعدی کرد توی دهنش می زنیم.

۲- فراخواندن همه قشرها به دفاع از خاک کشور و شتافتن به‌سوی جبهه‌های جنگ

۳- توصیه به مسئولان برای پیشبرد امور جنگ و در اولویت قرار دادن مسئله جنگ

۴- اهتمام ایشان بر تقویت بنیه دفاعی و حمایت‌های ایشان برای بالا بردن کیفیت و کمیت امکانات و تجهیزات نظامی و تأمین بودجه‌های جنگ

۵- ایجاد تحول در روح و روان جوانان ایرانی با تمسک به مفاهیم جهاد و شهادت و یادآوری حماسه عاشورا

❖ آثار و رهبری امام خمینی در دفاع مقدس: (شهریور ۹۸- خرداد ۹۹)

۱- نمایش ایثار و فداکاری درراه دین و میهن

۲- تقویت انگیزه جهاد و روحیه شهادت‌طلبی در میان جوانان ایرانی

۳- تبدیل‌شدن برخی از فرماندهان جوان دوران دفاع مقدس، به نماد رشادت و مقاومت مردم سوریه و عراق علیه گروه‌های تکفیری و داعشی

@DaneshSad

نقش مردم در دفاع مقدس

❖ نقش مردم قهرمان ایران در طول هشت سال دفاع مقدس: (دی ۹۷- خرداد ۹۸- دی ۹۹- شهریور ۹۹ - خرداد۱۴۰۰ - شهریور ۱۴۰۱ - دی‌ماه ۱۴۰۱- شهریور ۱۴۰۴)

۱ - حضور مستقیم در خط مقدم جبهه و نبرد با دشمن متجاوز؛

۲- مشارکت در تأمین بخشی از هزینه‌های مادی جنگ از طریق کمک‌های داوطلبانه، به‌ویژه تهیه و تدارک پوشاک و خوراک برای رزمندگان.

❖ مشارکت تمام اقوام، قشرها و گروه‌ها در سراسر ایران در دفاع مقدس: (خرداد ۹۸)

عشق به میهن، پیروی از رهبر و ولی فقیه، وحدت و یکپارچگی سرزمین

❖ سنگر سازان بی سنگر : (دیماه ۱۴۰۰- دیماه ۱۴۰۳)

به جهادگرانِ جهادسازندگی گفته می شد. آنان مسئولیت مهم « مهندسی رزمی» دردفاع مقدس را برعهده داشتند و به ایجادخاکریز، پل ها وجاده ها وساختن سنگر برای رزمندگان می پرداختند.

کلید واژه: جهادگر – مهندسی رزمی- ایجاد خاکریز - ساختن پل –(احداث جاده - ساختن سنگر)

❖ بیشترین قالب حضور مردمی در هشت سال دفاع مقدس: (دی ۹۸ - خرداد ۹۸ سیل‌زدگان -دی‌ماه ۹۹)

در قالب نیروهای بسیجی و جهاد سازندگی

❖ مهمترین خدمات زنان ایران در طول هشت سال دفاع مقدس: (شهریور ۹۹ - خرداد۱۴۰۰ - شهریور ۱۴۰۱ - دی‌ماه ۱۴۰۱ – شهریور ۱۴۰۳)

۱- حضور در خط مقدم جبهه در سال‌های اول جنگ؛

۲- تشویق برادران، همسران و فرزندان خویش برای حضور در جبهه ؛

۳- تهیه و آماده‌سازی خوراک و پوشاک رزمندگان؛

۴- پرستاری از رزمندگان مجروح در بیمارستان‌ها؛

۵- پاسداری از حریم خانواده در غیاب همسران رزمنده.

❖ نقش معلمان و دانش‌آموزان در دفاع مقدس: (خرداد ۱۴۰۲)

معلمان و دانش آموزان نقش چشمگیر و تأثیر گذاری در هشت سال دفاع مقدس داشتند.در آن سال ها جبهه های جنگ شاهد حضور صدها هزار دانش آموز و معلم ایرانی بود که برای دفاع از کیان نظام اسلامی و سرزمین مادری به جبهه رفتند و در سنگرها نیز از درس و مشق غافل نماندند.در طول دفاع مقدس حدود ۲۵۰۰معلم و نزدیک به۳۶۰۰۰ دانش آموز به شهادت رسیدند و هزاران نفر هم جانباز، اسیر و جاویدالاثر شدند.

پایان جنگ تحمیلی

❖ اقدامات دشمنان پس از پذیرش قطعنامه توسط ایران:

۱- صدام به نیروهای ارتش خود دستور داد به مناطقی از ایران در خوزستان و سایر نواحی مرزی حمله کنند.

۲- گروهک تروریستی سازمان مجاهدین خلق (منافقین) را برای لشکرکشی به داخل خاک ایران تجهیز، تشویق و پشتیبانی کرد.

❖ مذاکرات صلح ایران و عراق:

پس از برقراری آتش بس و دو سال مذاکره میان وزرای خارجه ایران و عراق، صدام در نامه ای به حجت الاسلام والمسلمین اکبر هاشمی رفسنجانی، رئیس‌جمهوری وقت ایران، قرارداد الجزایر را بار دیگر به رسمیت شناخت و اظهار داشت که شما به هر آنچه که می‌خواستید، رسیدید.

❖ واکنش شورای امنیت سازمان ملل در پایان جنگ:

در سال ۱۳۷۰ نیز سازمان ملل متحد رسماً رژیم بعثی عراق را به‌عنوان متجاوز و آغازکننده جنگ معرفی کرد.

مجاهدین خلق (منافقین) و جنگ تحمیلی

❖ مهم‌ترین اقدامات مجاهدین خلق در دوران دفاع مقدس: (دی ۹۹- شهریور ۱۴۰۰)

۱- ایجاد آشوب در داخل کشور و ترور بسیاری از مسئولان و مردم عادی؛

۲- دادن اطلاعات سری و نظامی کشور به رژیم صدام و دیگر دشمنان خارجی؛

۳- همکاری نظامی با ارتش بعثی عراق در جنگ با ایران؛

۴- همکاری با ارتش بعثی در سرکوب و کشتار مخالفان صدام ازجمله مبارزان کرد؛

۵ - تهاجم به داخل خاک ایران پس از پذیرش قطعنامه۵۹۸

@DaneshSad

دستاوردهای دفاع مقدس

❖ دستاوردهای نظامی دفاع مقدس: (دیماه ۱۴۰۳)

۱- تحول در حوزه صنایع دفاعی (ساخت انواع موشک‌ها، پیشرفت در حوزه هوافضا، افزایش توان پدافند هوایی)

۲ - خودکفایی در تولید و ساخت نیازهای مختلف نظامی؛

۳- برخورداری از تجربیات تازه در زمینه سازماندهی و آموزش نیروی انسانی داوطلب؛

۴- تقویت و تحکیم سازمان رزم نیروهای مسلح (ارتش، سپاه و نیروی انتظامی)؛

۵- شکوفایی استعدادهای بالقوه در فرماندهی جنگ و ظهور فرماندهان بااستعداد.

❖ دستاوردهای فرهنگی و معنوی دفاع مقدس: (خرداد ۱۴۰۱ - خرداد ۱۴۰۴)

۱ - تقویت اعتمادبه‌نفس و احساس خودباوری و بروز خلاقیت در میان جوانان ایرانی

۲- تثبیت اقتدار نظام جمهوری اسلامی در دفاع از تمامیت ارضی کشور

@DaneshSad